

Slavná Dakota ze stavu BBMF dalším skvostem AP2011

22.3.2011

Dalším letounem, který představí [Battle of Britain Memorial Flight](#) vůbec poprvé v Čechách a nejen zde, je snad nejslavnější dopravní letoun všech dob, Douglas C-47, známá Dakota. Název Dakota vešel ve známost poté, co začaly být roku 1943 zaváděny tyto americké stroje u RAF a celosvětově se vžil. První jednotkou v Královském letectvu, vybavenou Dakotami Mk.I (C-47) a Mk.III (C-47A), se stala na jaře t.r. 24. squadrona v Hendonu.

Obr.: Dakota Mk.III od 267. squadrony se znakem Pegasa na přídě roku 1944, při zásobovacím letu nad Balkán.

Zde působil poměrně početný kádr čs. pilotů, navigátorů a radiotelegrafistů. U zámořského B flightu se tu Čechoslováci s Dakotami až do konce války podíleli na osobní dopravě i zásobování, létající na linkách do Středomoří, severní Afriky, až po Dálný východ.

Nezůstalo však pouze u toho. Naši letci v RAF se s tímto typem např. podíleli na přepravě raněných vojáků během invaze v Normandii a ještě do srpna 1945, plnili úkoly osobní dopravy podle grafikonu na spojích po Evropě (včetně linky do pražské Ruzyně) v rámci 24. a 147. squadrony. Nelze opomenout ani jejich zapojení do transatlantických letů s novými

letouny dodávanými RAF či přidělení S/Ldr. Vladimíra Nedvěda k 31. a 194. Sqdn., který se s Dakotami účastnil vzdušného zásobování britských jednotek v Barmě.

Obr.: Smíšená čs. britská osádka Dakoty Mk.III 24. squadrony roku 1944 na letišti Maison Blanche v severní Africe. Zleva: F/O J. F. Haffenden, F/Lt. J. Hubáček, F/O J. Hannah a F/O F. Altman

Cesta stroje, který provozuje v současnosti BBMF začala v březnu 1942, kdy byl po opuštění výrobní linky, jako C-47A, předán americkému armádnímu letectvu USAAF. V září t.r. se stal předmětem dodávky kanadskému Královskému letectvu (RCAF), u něhož sloužil takřka 30 let. Pod číslem „661“ létal zprvu v Kanadě, avšak posléze byl přesunut k silám RCAF do Evropy. Zde byl používán k vojenské osobní dopravě až do roku 1971, kdy skončil v kategorii přebytečné techniky. Toho využil britský Královský letecký výzkumný ústav, Royal Aircraft Establishment (RAE) a letoun odkoupil. Z výzkumných úkolů, pro něž stroj RAE používalo, uveďme např. vypouštění nového typu sonických bójí k detekci ponorek, svrhávaných do moře skrze otvory vytvořené v trupu, nebo vypouštění rádiem řízených prostředků. Tato Dakota nosila zprvu na trupu a spodku křídla sériové číslo KG661, než se přišlo na skutečnost, že její předchůdkyně stejného „serialu“ se zřítily při startu v prosinci 1944. Jelikož dva letouny identického číslování nebylo možné evidovat, dostal stroj aktuální číslo ZA947. Roku 1992 převzala výzkumné programy po RAE Defence Research Agency, která o služby Dakoty přestala mít zájem a tak byla opět k dispozici.

Pod svá pomyslná křídla ji převzalo Velitelství útočného letectva RAF (Strike Command) a než se jeho zásluhou mohla ZA947 v březnu 1993 objevit ve stavu BBMF, prošla u společnosti Air Atlantique kompletní revizí. Od té chvíle se stala jakýmsi „tažným koněm“ této historické jednotky. Nejenže slouží k vystoupením sólovým i ve skupině se stíhačkami. Je též používána jako eskortní stroj pro techniky a náhradní díly. Jakožto letoun s konfigurací podvozku záďového typu, slouží k průběžným nácvikům vícemotorových pilotů BBMF nejen v přistávání na „ostruhu“, ale i k udržování celoroční rutiny, jednak pro daný typ, ale i pro Avro Lancaster.

Stroj ZA947 ze stavu BBMF ve zbarvení 77. squadrony, v němž byl používán v devadesátých letech. (M. Cvrkal)

Do začátku devadesátých let nesl letoun kódové označení 77. Sqdn. (YS-DM/YS-H) na paměť jedné ze squadron RAF, které s Dakotami roku 1948 dopravovaly do Rusy zablokováného Berlína, pro strádající obyvatele tolik potřebné potraviny a nezbytné suroviny. Po další úpravě roku 2004, kdy byl přebudován interiér trupu do původní výsadkové konfigurace, létal stroj v markingu 276 „Pegasus“ squadrony, což zvýrazňuje znak okřídleného koně po obou stranách přídě. Tato jednotka, operující při zásobování a výsadcích ze základen na Středním východě a Středomoří v letech 1943/44, se zapsala poměrně hluboko do historie polského domácího odboje. Její Dakoty konaly z italské základny Brindisi riskantní zpravodajské mise za úzké spolupráce s prozápadně orientovanou organizací Armija Krajowa. Díky polským odbojářům se mohla 25. 7. 1944 rozběhnout operace „Wildhorn III“, kdy z Brindisi vzlétla Dakota III (KG477) 276. Sqdn. s novozélandským kapitánem F/Lt. Cullifordem a II. pilotem, Polákem, F/O Szrajerem. Asi 250 km jižně od Varšavy, na ploše zvané „Motýl“, osádka dosedla a po naložení velmi důležitého nákladu i přes obtíže úspěšně odlétla zpět na základnu. O čtyři dni později již byly části Hitlerovy tajné zbraně z havarované rakety V-2, v Londýně.

Dakota ve zbarvení 276. squadrony, jak létala v letech 2004 až 2011

Během zimy 2010/11 podstoupil stroj sériového čísla ZA947 rozsáhlou údržbu u Eastern Airways na letišti v Humberside. Počínaje touto sezonou bude letoun k vidění v barvách 233. peruti jako invazní Dakota III, FZ692, '5T-UK', a jménem 'Kwicherbichen'. Na Aviatické pouti se tedy objeví ve zcela novém kabátě (foto dole)

